

Gabriely Šifaldové

Obraz pouště v moderní arabské povídce

Předkládaná diplomová práce je další studií v oblasti výzkumu moderní arabské prózy. **Gabriela Šifaldová** si zvolila téma pouště jako sémantický základ literární analýzy vybraných literárních textů. Poušť se svými imaginativními, symbolickými a hermeneutickými prvky umožňuje využití řady rozdílných badatelských přístupů. Úvodní kapitola se zabývá dvěma hlavními tématy – literárním prostředím a pouští. Metodologickým základem této části diplomové práce jsou literárněvědná díla *D. Hodrové*. Poušť jako literární toponymum a přírodně-kulturní fenomén je charakterizována v kontextu povídkové tvorby libyjského autora *'Ibrāhīma al-Kūnīho* a jiných arabských autorů.

Obsahem první kapitoly je symbolická analýza pouště. Diplomantka zde rozebírá jednotlivé aspekty symbolického potenciálu pouště, který dokumentuje na příkladech z díla dalšího významného prozaika pouště, saudského spisovatele *'Abd ar-Rahmāna Munīfa*. Symbolické rysy pouště a její umělecké aspekty jsou podloženy obecnými filozoficko-estetickými kategoriemi. **G. Šifaldová** v této souvislosti cituje *Gastona Bachelarda*, jenž ve své *Poetice prostoru* pokládá nezměrnost (pouště) za filozofickou kategorii snění.

Autorka diplomové práce uvádí důležitou skutečnost označující poušť za průnik několika světů, dvou navzájem protikladných principů, které se v ní setkávají. S kontrastním vnímáním obrazu pouště souvisí fenomén svobody. V analyzovaných literárních textech je připisován nejen osobě beduína, ale i samotnému pouštnímu prostředí, s nímž kontrastuje obraz oázy nebo vesnice, tj. prostředí stojící mezi pouští a městem. Z hlediska sociálních vztahů je hranice mezi obyvateli pouště a oáz nepřekonatelná. Podstatné je to, že rozdíl mezi svobodnými lidmi z pouště a lidmi z oáz a vesnic, spjatými s půdou, je patrný v oblasti literární symboliky.

Ve druhé kapitole se diplomantka zaměřuje na antropologickou analýzu, v jejímž rámci charakterizuje vnímání pouště a života jejích obyvatel. Arabové se k poušti otevřeně hlásí, neboť ji dobře znají. Ve staré arabské poezii je poušť vykreslována jako drsné místo, které však dává člověku možnost objevit skutečné, obecně lidské hodnoty. Důležitou částí diplomové práce je charakteristika *Ibn Chaldūnových* názorů týkajících se protikladné role, kterou sehrály pouště a údolní nížiny s velkými řekami při vzniku starověkých civilizací. Tyto názory autorka dále rozvíjí uvedením konceptu „konfliktu civilizace a barbarství“ argentinského spisovatele *Dominga F. Sarmienta*. Literární obraz arabského beduína a argentinského gauča je doplněn o rumunského pastevce, jehož soužití s přírodou se stalo základem rumunských lidových mýtů.

G. Šifaldová věnuje pozornost také narativnímu ztvárnění pouštní fauny. *'Ibrāhīm al-Kūnī* ve svých povídkách mistrně ztvárňuje vztah člověka a pouštního zvířete, který často připodobňuje přátelskému vztahu mezi lidmi. Kořeny tohoto vztahu vidí diplomantka ve starobylých legendách odrážejících prolínání lidského a zvířecího světa v pouštním prostoru.

Velmi přínosnou je podkapitola nesoucí výstižný název „Obyvatel pouště kontra vetřelec“. Vetřelcem bývá cizinec – dobyvatel, kolonizátor, jemuž však na rozdíl od obyvatel pouště chybí dokonalá znalost pouště. Také moderní technika je pociťována v pouštním prostředí jako vetřelec.

Třetí kapitola, zahrnující mytologickou analýzu, je rozdělena do čtyř částí, které pojednávají o mytologických konotacích, poušti jako místu legend, *al-Kūnīm* a jeho vztahu k poušti a nakonec o literárním místu s tajemstvím. Diplomantka v této kapitole poukazuje na prolínání křesťanství, islámu a pohanských tradic v každodenním životě obyvatel pouště. *'Ibrāhīma 'l-Kūnīho* označuje za nositele legend, vyznačujícího se mytologickým pohledem na osudy lidí, zvířat, džinů a bohů. Předchozí výklad logicky doplňuje pojednání o tématu „ztraceného ráje“ v hispánské a arabské literatuře. Svě místo zde má nejen charakteristika vztahu *al-Kūnīho* k magickému realismu, ale i teoretický rozbor literárně-vědného termínu „místo s tajemstvím“. **G. Šifaldová** vyslovuje názor, že každé místo, které se stává svědkem lidské činnosti (umělecké i jiné), získává typické rysy místa s pamětí. V závěru diplomové práce pak vytváří narativní paralelu mezi vztahem *'Ibrāhīma 'l-Kūnīho* k poušti a pojetím lásky u arabských (muslimských) mystiků.

K diplomové práci **G. Šifaldové** lze dodat několik poznámek. Podkapitoly „Ztracený ráj“, „*al-Kūnī* a magický realismus“ a „Místo s tajemstvím“ obsahují mnoho cenných podnětů, které by stálo za to více rozpracovat. Ukázky literárních textů by bylo možné rozšířit na několik dalších arabských autorů. Uplatnění metody komparatistického přístupu na všechny analyzované oblasti by bylo dalším obohacením této studie.

Diplomová práce **Gabriely Šifaldové** **Obraz pouště v moderní arabské povídce** představuje hodnotnou původní studii opírající se o hlubokou znalost pramenů a odborné literatury. Text diplomové práce je dokladem autorčiny vědecké korektnosti, badatelského zaujetí a metodické důslednosti.

Navrhuji hodnocení známkou „výborně“.

V Praze, 5. 9. 2012

Doc. PhDr. František Ondráš, PhD.,
vedoucí diplomové práce